ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА.

№ 73.

KURYER WILENSKI.

GAZETA URZEDOWA.

Вильна. ВТОРНИКЪ, *18-го Сентября* — **1845** — *Wilno.* WTOREK, *18-go Września*

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 13 Сентября.

Государь Императоръ, вмѣстѣ съ Государынею Императрицею, 23-го Августа, въ 9 часовъ утра, изволилъ выѣхать изъ Гатчина по Ковенскому шоссе, и проводивъ Ея Императорское Величество до станціи Вышгородокъ, возвратился въ городъ Островъ 24 го числа, въ 9 часовъ пополудни. Къ сему времени прибылъ въ Островъ Его Императорское Высочество Государь Наслѣдникъ Цесаревичъ. Его Императорское Величество, вмѣстѣ съ Его Высочествомъ, изволили того же числа отправиться въ крѣпость Бобруйскъ, куда и прибыли 26-го Августа, въ 11 часовъ пополудни.

27-го Августа, въ 10 часовъ утра, Государь Императоръ изволилъ осматривать войска 2-й Бригады 11-й Пѣхотной Дивизіи, и остался ими доволенъ. Послѣ сего, Его Величество осматривалъ Артиллерійскій Арсеналъ, крѣпостные верки и вновь производящіяся инженерныя работы. Въ тотъ же день,

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

St. Petersburg, 13 go Września.

Najjaśniejszy Cesarz Jego Mość, wraz z Najjaśniejszą Cesarzową Jej Mością, dnia 23-go Sierpnia, o godzinie 9 éj z rana, raczył wyjechać z Gatczyna Kowieńskiém szosse, i przeprowadziwszy Jej Cesarską Mość do stacyi Wyszgorodka, powrócił do miasta Ostrowa dnia 24-go, o godzinie 9-éj wieczorem. W tymże czasie przybył do Ostrowa Jego Cesarska Wysokość Następca Cesarzewicz. Najjaśniejszy Cesarz Jego Mość z Jego Wysokością raczyli tegoż dnia wyjechać do twierdzy Bobrujska, gdzie przybyli 26 go Sierpnia, o godzinie 11 éj w nocy

Dnia 27 go, o godz. 11 éj rano, N. Pan raczył oglądać wojska 2-éj Brygady 11-éj Dywizyi Pieszéj, i był z nich zadowolonym. Następnie, Jego Cesarska Mość oglądał Artylleryjski Arsenał, forteczne werki i nowo rozpoczęte inżenierne roboty. W tymże dniu Jego Cesarska Wysokość Następca Cesarzewicz oglądał Bobrujski woj-

СМѢСЬ.

Риза-Паша и Новое Турецков Министерство.

Нѣтъ въ мірѣ страны, дѣянія коей представляли бы столь частое игралище судьбы съ политическими лицами, какъ Турція; гдѣ бы люди возносились такъ быстро и неожиданно отъ самыхъ нисшихъ — на самыя высшія степени общества, и столь же внезапно и неожиданно ниспадали. Риза-Паша служитъ новымъ примѣромъ сего. При концѣ царствованія Султана Махмуда, онъ былъ только первымъ каммергеромъ Двора. Султанъ Абдулъ-Меджидъ, будучи еще принцемъ, не только не любилъ его, но еще во многихъ случаяхъ оказывалъ очевидное нерасположеніе къ нему, и безъ сомнѣнія удалилъ бы его отъ своего двора, если бы не помогло ему посредничество стараго Хозрева-Паши, приверженность и милость коего Риза успѣлъ пріобрѣсти. Вліяніе сего могущественнаго тогда Визиря, а вскорѣ и милость Султанши Валиды, родительницы владѣтельнаго Монарха, содѣйствовали ему къ скорому полученію званія оберъ-гофмаршала Двора, Начальника Султанской гвардіи, а за симъ и наименованія Паши. Чрезъ нѣсколько мѣсяцевъ послѣ сего, старый Хозревъ попалъ въ немилость у Султана и удаленъ былъ отъ должности. Риза-Паша не раздѣлялъ опалы своего благодѣтеля; но еще напротивъ по положенію своему, будучи приближеннымъ къ особѣ

ROZMAITOŚCI.

Riza-Basza i Nowe Ministerstwo tureckie.

Niema na świecie kraju, któregoby dzieje przedstawiały tak częste igrzyska losu politycznych osób, jak Turcya; gdzieby ludzie wznosili się tak szybko i niespodzianie z najniższych na najwyższe szczeble społeczeństwa, i tak nagle i niespodzianie spadali. Riza-Basza jest nowym tego przykładem. Przy końcu panowania Sułtana Mahmuda, był on tylko piérwszym Szambelanem Dworu. Sułtan Abdul-Medżid, który go, będąc jeszcze Xięciem, nie tylko bynajmniéj nie lubił, lecz owszem w wielu zdarzeniach jawną ku niemu okazywał niechęć, byłby go niewątpliwie od boku swojego oddalił, gdyby nie wdanie się starego Chozrewa-Baszy, którego przychylność i łaskę Riza sobie pozyskać umiał. Wpływ tego potężnego naówczas Wezyra, a wkrótce i względy u Sułtanki Walidy, matki panującego Monarchy, dopomogły mu rychło do otrzymania stopni: Wielkiego Marszałka Dworu, Dowódzcy Gwardyi Sułtańskiéj, a następnie i tytułu Baszy. W kilka miesięcy potém, stary Chozrew wypadł z łaski Sułtana i został złożony z urzędu. Riza-Basza nie dzielił upadku swego dobroczyńcy, lecz owszem z położenia swego zbliżony do boku Sułtana i w codziennych z nim zostając stosunkach, tak dalece potrafił względy jego pozyskać, iż stał się strasznym dla następcy Chozrewa Halila-Baszy i najwięcéj się do upadku jego przyczynił. Odtąd wpływ jego i łaska Sułtana z każdym dniem coraz bardziéj wzrastały,

Его Императорское Высочество Государь Наслѣдникъ Цесаревичъ изволилъ осматривать Бобруйскій Военный Госпиталь, и остался доволенъ отличнымъ устройствомъ онаго.

28-го числа, въ 9 часовъ утра, Его Императорское Величество съ Его Высочествомъ Наслѣдникомъ изволилъ отправиться въ мѣстечко Гомель, гдѣ переночевавъ, выѣхалъ далѣе по назначенному тракту, и на станціи посада Добрянки (Черниговской Губерніи) изволилъ отслушать обѣдню во вновь отстроенной единовѣрческой церкви. По окончаніи Божественной Литургіи, Государь Императоръ съ Его Высочествомъ изволили отправиться въ городъ Елисаветградъ, куда и прибыли въ вожделѣнномъ здравіи, 31-го Августа, въ 2 часа по полуночи.

—

Высочайшими Грамотами, 9-го Августа, Всемилостивѣйше пожалованы Кавалерами орденовъ: Св. Анны 1-й степени, Генералъ-Маіоры: Походный Атаманъ Донскихъ Казачьихъ Полковъ, при Отдѣльномъ Кавказскомъ Корпусѣ состоящихъ, *Хрещатицкій*, и состоящій при Отдѣльномъ Кавказскомъ Корпусѣ, *Гроттенгельмъ* 1-й, и Св. Станислава 1-й степени, состоящій при Отдѣльномъ Кавказскомъ Корпусѣ, Генералъ-Маіоръ *Безобразовъ* 2-й.

— Именнымъ Высочайшимъ Его Императорскаго Величества Указомъ, въ 7-й день Іюля состоявшимся, повелѣно быть Епископомъ Чигиринскимъ, Викаріемъ Кіевской Епархіи, Настоятелю второклассного Астраханскаго Спасо-Преображенскаго Монастыря, Ректору тамошней Семинаріи, Архимандриту *Аполлинарію*, и посвятить его въ Епископскій санъ въ С. Петербургѣ.

— Государь Императоръ изволилъ изъявить Высочайшее соизволеніе на учрежденіе въ Г. Одессѣ благотворительнаго общества для Швейцаровъ, и утвердить уставъ сего общества 20 Іюля сего года.

—

Въ Губернскихъ Вѣдомостяхъ напечатанъ слѣдующій циркуляръ Господина Министра Внутреннихъ Дѣлъ, на имя начальниковъ губерній: „Въ пограничномъ съ Китаемъ торговомъ городѣ Иркутской Губерніи, Троицкосавскѣ, произошелъ въ минувшемъ Апрѣлѣ сильный пожаръ, которымъ истреблена [illegible] домовъ, всѣ помѣщенія присутственныхъ мѣстъ, Приходское Училище, Богадѣльня, Гостиный Дворъ съ товарами, Городская Больница, амбаръ съ общественнымъ запаснымъ хлѣбомъ, мостъ чрезъ рѣку Кяхту и многія строенія. Убытокъ отъ этого пожара, по мѣстному соображенію, исчисленъ въ 1,143,000 рублей серебромъ.

„По представленію моему Комитету Гг. Министровъ, Государь Императоръ, вслѣдствіе положенія

skowy Lazaret i był zadowolonym z wybornego jego urządzenia.

Dnia 28 Sierpnia, o godz. 9-éj rano, Jego Cesarska Mość z Jego Wysokością Cesarzewiczem odjechał do miasteczka Homla, gdzie przenocowawszy, wyjechał daléj naznaczonym traktem, i na stacyi Posada Dobrianki, (w gub. Czernihowskiéj), słuchał Mszy Św. w nowo zbudowanéj jednowierczéj Cerkwi. Po ukończeniu nabożeństwa Jego Cesarska Mość z Jego Cesarską Wysokością odjechali do miasta Elisawetgradu, gdzie w pożądaném zdrowiu stanęli d. 31 Sierpnia o godz 2-éj w nocy.

—

Przez Najwyższe Dyplomata, 9-go Sierpnia, Najłaskawiéj mianowani Kawalerami: Orderu Św Anny 1-éj klassy, Jenerał-Majorowie: Pochodowy Ataman Półków Kozaków Dońskich, przy Oddzielnym Kaukazkim Korpusie znajdujących się, *Chreszczatycki*, i liczący się przy Oddzielnym Kaukazkim Korpusie, *Grattenhelm 1-szy*, i Orderu Św. Stanisława 1-éj klassy, liczący się przy Oddzielnym Korpusie Kaukazkim Jenerał-Major *Bezobrazow 2-gi*.

— Przez Ukaz Imienny Jego Cesarskiej Mości, w dniu 7-m Lipca r. b. wydany, rozkazano być Biskupem Czegiryńskim, Wikarym Dyecezyi Kijowskiéj, Przełożonemu Astrachańskiego Spasopreobrażeńskiego klasztoru 2-éj klassy, Rektorowi Seminaryum tamecznego, Archimandrycie *Apolinaremu*, i konsekrować go na Biskupa w Petersburgu.

— Jego Cesarska Mość raczył zezwolić na zawiązanie w Odessie towarzystwa dobroczynności dla Szwajcarów, i zatwierdzić ustawę tegoż towarzystwa, w dniu 20-m Lipca r. b.

—

W Gazetach Gubernijalnych ogłoszony został następny okolnik P. Ministra Spraw Wewnętrznych, do Naczelników gubernij: „W pogranicznem z Chinami mieście handlowém gubernii Irkuckiéj, Troickosawsku, wybuchnął w Kwietniu r. b. gwałtowny pożar, który zniszczył przedniejszą część miasta; zgorzało sto domów obywatelskich, wszystkie lokale władz miejscowych, szkoła parafijalna, dom dobroczynności, dwor gościnny z towarami, szpital miejski, spichrz ze zbożem zapasowém gminy, most na rzece Kiachcie i wiele innych budowli. Szkody przez ten pożar zrządzone, podług ocenienia na miejscu, wynoszą 1,143,000 rubli srébrem.

„Na przedstawienie moje do Komitetu PP. Ministrów, N. Cesarz Jego Mość, w skutku uchwały tegoż Komi-

---

Султана и находясь въ ежедневныхъ съ нимъ сношеніяхъ, успѣлъ расположить его къ себѣ до того, что сдѣлался опаснымъ для преемника Хозрева, Галиля-Паши, и болѣе всѣхъ содѣйствовалъ его паденію. Съ тѣхъ поръ его вліяніе и милость Султана къ нему съ каждымъ днемъ все болѣе и болѣе возрастали, и наконецъ превзошли естественныя предѣлы. Риза при этомъ замѣстилъ болѣе прибыльныя мѣста и высшія должности своими друзьями и наперсниками, съ помощію коихъ распространялъ свою власть и значеніе. Однимъ изъ сихъ наперсниковъ Паши, былъ Мусса-Савфети-Бей, сначала Муштаръ а потомъ Султанскій коммисаръ въ Бѣлградѣ. Риза, какъ предсѣдатель министерскаго совѣта, назначилъ его министромъ финансовъ, на мѣсто Саиба-Паши. Съ этого времени начинается новый періодъ въ политическихъ дѣйствіяхъ Ризы-Паши. До сихъ поръ, по примѣру большей части турецкихъ сановниковъ, имѣлъ онъ только въ виду личныя свои выгоды, и преимущественно собиралъ деньги; со времени же соединенія съ Мусса-Савфети-Пашею, другой духъ началъ одушевлять его, который вскорѣ обнаружился и въ его правленіи. Мусса превосходилъ Ризу дарованіями; фанатически ненавидя франковъ и будучи усердно привержень къ прежнему величію и славѣ Оттомановъ, онъ успѣлъ поселить оба сіи чувства и въ душѣ своего друга и благодѣтеля. Причиною сего древняго могущества, по мнѣнію Муссы, было не что иное, какъ цвѣтущее состояніе и перевѣсъ турецкихъ войскъ, а

aż przeszły zwyczajne granice. Riza użył ich na osadzenie wszystkich korzystniejszych miejsc i wyższych urzędów przyjaciółmi i ulubieńcami swoimi, przez których władzę swoję i znaczenie rozszerzał. Jednym z tych ulubieńców Rizy, był Mussa-Safweti Bej, naprzód Mustaszar a potém Komissarz Sułtański w Belgradzie. Riza, jako Prezes Rady Ministrów, wyniósł go na dostojność Ministra Skarbu, na miejsce Saiba-Baszy. Od téj chwili zaczyna się nowe epoka w politycznéj działalności Rizy. Dotąd, jak większa część Dygnitarzy Tureckich, miał on tylko głównie na celu swój osobisty interess, a mianowicie zebranie co najwięcej pieniędzy; od połączenia się atoli z Mussa-Safweti-Baszą, inny duch ożywiać go zaczął, i przezeń objawił się w zarządzie. Mussa przewyższał Rizę talentem, a fanatycznie nienawidzący Franków i również przywiązany do dawnéj wielkości i chwały Ottomanów, oba te uczucia przelał w duszę swojego przyjaciela i dobroczyńcy. Przyczyną téj dawnéj potęgi, zdaniem Mussy, było nie co innego, jak kwitnący stan i przewaga tureckiego wojska; przyczyną obecnego poniżenia, jest także nie co innego, jak zaniedbanie stanu wojska i taktyki wojennéj, w któréj tymczasem ościenne europejskie narody tak wielkie uczyniły postępy. Za jedyny zatém środek przywrócenia i ustalenia dawnego Muzułmanów wpływu i politycznego znaczenia, Mussa-Basza radził zupełną reformę i ulepszenie wojska, i w tym celu nakłonił Rizę, iż tenże objął sam przez się ministerstwo wojny i mianował się zarazem Wielkim Seraskierem, to jest naczelnym wodzem armii tureckiéj. Ze swojéj strony Mussa-Basza jako Minister skarbu, obowiązał się dostarczyć wszelkich

онаго 19-го прошлаго Іюня, Высочайше повелѣть соизволилъ: для оказанія пособія пострадавшимъ отъ пожара жителямъ посредствомъ добровольныхъ приношеній, открыть повсемѣстную въ губерніяхъ подписку, съ назначеніемъ для оной годоваго срока."

—

Въ ночи съ 9-го на 10-е число скончался, на дачѣ въ Павловскѣ, послѣ непродолжительныхъ, но сильнѣйшихъ страданій, всѣми глубоко уважаемый и искренно сожалѣемый, Членъ Государственнаго Совѣта, Генералъ отъ Инфантеріи Графъ Егоръ Францовичъ *Канкринъ*.

Варшава, 19 *Сентября*.

Ея Свѣтлость Княгиня Варшавская, вмѣстѣ съ Княжною своею дочерію, отправилась въ Гомель.

— 13-го сего мѣсяца, происходила первая пробная поѣздка по желѣзной дорогѣ изъ Варшавы въ Скерневицы; пространство сіе, какъ слышно, скоро открыто будетъ для публики.

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Пруссія.

Берлинъ, 14 *Сентября*.

Его Величество прибылъ вчера обратно изъ Штетина.

— Вчера, въ 6 часовъ пополудни, изволила прибыть сюда, по Берлинско-Штетинской дорогѣ, Ея Величество Государыня Императрица Всероссійская, съ Великою Княжною Ольгою Николаевною, и тотчасъ отправилась на станцію Берлинско-Потсдамской желѣзной дороги, откуда, въ сопровожденіи Короля, прибыла во дворецъ Сансуси. На станціяхъ желѣзныхъ дорогъ собралось множество народа. Принцы Прусскіе Карлъ и Адальбертъ также прибыли въ Сансуси.

— Изъ Кобленца пишутъ отъ 11 с. м., что число выходцевъ въ Америку значительно увеличивается, и что изъ герцогства Нассаускаго и другихъ окрестныхъ странъ прибываютъ многіе, чтобы пройти въ Остенде, и отправиться оттуда въ Бразилію.

Австрія.

Вѣна, 1 *Сентября*.

Сегодня началась ѣзда по желѣзной дорогѣ изъ Вѣны въ Прагу. Лица отправляющіяся изъ одной столицы въ другую увольняются отъ паспортовъ, но должны брать билеты, которые могутъ быть употребляемы цѣлый годъ, и за которые платится по одному рейнскому гульдену.

причиною настоящаго униженія есть также не что иное, какъ пренебреженіе состоянія войскъ и военной тактики, въ коей, между тѣмъ, смежныя европейскія державы сдѣлали такіе большіе успѣхи. И потому, единственною мѣрою для возстановленія и упроченія древняго мусульманскаго вліянія и политическаго вѣса, Мусса-Паша находилъ нужнымъ совершенное преобразованіе и улучшеніе войскъ; съ этою цѣлію склонилъ Ризу къ тому, что онъ лично вступилъ въ управленіе военнымъ министерствомъ и вмѣстѣ съ симъ наименовалъ себя великимъ Сераскиромъ, то есть главнокомандующимъ турецкою арміею. Мусса-Паша съ своей стороны, какъ министръ финансовъ, обязался доставить всѣ необходимыя для сего суммы. Идея сія, коею оба Паши равно были одушевлены, сдѣлалась съ того времени самымъ сильнымъ узломъ взаимной ихъ дружбы и главнѣйшею побудительною причиною и цѣлію совмѣстныхъ ихъ дѣйствій и стремленія. Риза Паша съ неусыпнымъ усердіемъ занялся введеніемъ перемѣнъ и улучшеній въ порядкѣ набора рекрутъ, въ образѣ ученія и содержанія постоянной и регулярной арміи, улучшеніемъ положенія финансовъ, усиленіемъ источниковъ дохода и реформою монетной системы. Мѣры, посредствомъ которыхъ стремился онъ къ сей цѣли были преимущественно слѣдующія: самая строгая бережливость во всѣхъ вѣтвяхъ управленія, кромѣ одного только военнаго вѣдомства, уменьшеніе пятою частію содержанія всѣхъ чиновниковъ и наконецъ усиленіе налоговъ. Приводя въ исполненіе сіи предначертанія,

tetu z dnia 19-go Czerwca r. b, Najwyżéj rozkazać raczył: dla wsparcia pogorzelców przez dobrowolne ofiary, otworzyć wszędzie po guberniach składki, na przeciąg jednego roku."

—

W nocy, z dnia 9 go na 10-ty, w letniem mieszkaniu w Pawłowsku, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, zszedł z tego świata, przez wszystkich wielce poważany i szczerze żałowany, Członek Rady Państwa, Jenerał Piechoty Hrabia Grzegorz *Kankryn*.

Warszawa 19 *września*.

JO. Xiężna Jéj Mość Warszawska, wraz z Xiężniczką swą córką, wyjechała do Homla.

— Dnia 13 t. m., odbyła się piérwsza proba jazdy na drodze żelaznéj od Warszawy do Skierniewic, która to przestrzeń, jak słychać, wkrótce ma być otwartą dla publiczności.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Prussy.

Berlin, 14 *września*.

Król Jego Mość powrócił wczoraj ze Szczecina.

— Dnia wczorajszego, o godz. 6-éj po południu, przybyła tu Berlińsko Szczecińską drogą, N. Cesarzowa Wszech Rossyi, wraz z J. C. W. Wielką Xiężniczką Olgą Nikołajewną. Wysokie Podróżne udały się zaras na stacyą kolei Berlińsko-Potsdamskiéj, skąd w towarzystwie Króla pojechały do Sanssouci. Mnóstwo ludu zgromadziło się na stacyach kolei żelaznych. Do Sanssouci przybyli także ze Szczecina Xiążęta Pruscy: Karol i Adalbert.

— Z Koblenz donoszą, pod dniem 11 m b. m., iż wychodztwo do Ameryki znacznie się zwiększa, i że codzień przybywa mnóstwo ludzi z Nassau i innych okolic, w celu dostania się do Ostendy, a stamtąd do Brezylii.

Austrya.

Wiedeń, 1 *września*.

W dniu dzisiejszym rozpoczyna się podróż drogą żelazną między Wiedniem a Pragą. Osoby udające się z jednéj stolicy do drugiéj, uwolnione są od brania pasportów, muszą się jednak zaopatrzyć w bilety, które przez cały rok używane być mogą i kosztują tylko jeden złoty reński.

potrzebnych na ten cel funduszów. Idea ta, którą obaj zarówno ożywieni byli, stała się odtąd i najmocniejszém ogniwem ich wzajemnéj przyjaźni, i najgłówniejszym bodźcem i celem wspólnéj ich działalności i dążeń. Riza-Basza z niezmordowaną gorliwością zajął się zaprowadzeniem zmian i ulepszeń w sposobie rekrutowania, ćwiczenia i utrzymania stałego i regularnego wojska; Mussa, podźwignieniem i ulepszeniem stanu finansów, pomnożeniem źródeł dochodu i reformą menniczą. Środkami, jakich ku temu używał, były przedewszystkiém: największa oszczędność we wszystkich gałęziach zarządu, prócz jednego wydziału wojny; zmniejszenie o piątą część płacy wszystkich urzędników, i nakoniec powiększenie podatków. Przy wykonywaniu tych planów, obaj sprzymierzeni Ministrowie, jakkolwiek z serca nienawidzący Franków i wszystkiego co od nich pochodzi, byli jednakże tyle przezorni i ostróżni iż się nie wprost sprzeciwiali od razu zaprowadzonym już, lub narzuconym z Europy nowościom. Utrzymano owszem hattiszeryf z Gülhany; wykształceni w Europie młodzi Turcy, otrzymali każdy stosowną do swoich zdolności posadę; a nawet zajęto się czynnie zaprowadzeniem lub przygotowaniem innych pożytecznych reform; gdyż w naturalnym rzeczy porządku, nie podobna jest prawie przedsiębrać polepszenia jednéj strony, nie polepszając zarazem i drugich: i tak np. zakładając militarne szkoły dla ukształcenia zdolnych oficerów, musiano koniecznie zwrócić baczność i na inne zakłady publicznego wychowania, których reforma, w ostatnich czasach, należy do najpiękniejszych dzieł Rizy-Baszy. Uważając więc z tego punktu polityczną jego działalność, jakkolwiek czę-

Комо, 1 *Сентября*.

Король Виртембергскій прибылъ сюда сегодня, подъ именемъ графа Тека, съ многочисленною свитою, и занялъ помѣщеніе въ Сеполина, одной изъ живописнѣйшихъ виллъ надъ озеромъ. Е. В намѣревается провести тамъ большую часть осени.

Рагуза, 21 *го Августа*.

Возобновляющіяся здѣсь землетрясенія приводятъ жителей въ опасеніе 16 часа, въ 4 часа пополудни, ощущенъ былъ столь сильный ударъ, какого не было съ 14 Сентабря 1843 года. Ударъ сей продолжался 8 секундъ, за нѣсколько минутъ предъ тѣмъ, вода въ морѣ поднялась выше обыкновеннаго уровня, и залила всю дорогу, идущую изъ Гравозы. Подземные удары возобновлялись: 17 Августа въ 8 и 9 часу пополудни; 18 числа, въ 3 часа; 19 въ 4 часа утра, и 20 въ 6 часовъ вечера. Послѣдній ударъ продолжался отъ 2 до 3 секундъ, при чемъ вода въ морѣ упала и стояла спокойно. Возвышеніе моря замѣтно было только во время землетрясенія, бывшаго 16 го Августа.

Франція.

Парижъ, 10 *Сентября*

О прибытіи англійской Королевы въ замокъ Э, въ журналахъ *Journal des Débats* и *Galignanis Messenger* сообщаютъ слѣдующія подробности. Третьяго дня, 8-го числа, въ 7 часовъ утра, пушечные выстрѣлы съ трепортскихъ баттарей извѣстили о прибытіи Высочайшихъ Путешественниковъ. Утро было прекрасное, и все народонаселеніе Э и Трепорта собралось на берегъ. Спустя полчаса, прибыли изъ замка Э—12 Королевскихъ Шарабановъ *(char a banc)*; въ первомъ изъ нихъ находились: Ихъ Величества Король, Королева, герцогиня Орлеанская герцогъ и герцогиня Салернскіе, принцъ Жуэнвильскій, принцъ и принцесса Саксенъ-Кобургъ и принцесса Омальская Почти въ ту же минуту, яхта Королевы Викторіи бросила якорь въ разстояніи англійской полумили отъ берега. Такъ какъ вода была слишкомъ мелка, то должны были, для высадки на берегъ высокихъ посѣтителей, употребить простую обыкновенную лодку, украшенную большимъ трехцвѣтнымъ флагомъ, на коей лично Король, въ сопровожденіи принцевъ Жуэнвильскаго и Саксенъ-Кобургскаго, а также Г. Гизо, отправился къ яхтѣ Королевы. Ея Величество ожидала Короля стоя на палубѣ, и бросилась въ объятія стараго друга своего родителя. Высадка происходила при громѣ пушечныхъ выстрѣловъ и радостныхъ восклицаній многочисленнаго собранія народа. На берегу находилась Французская Королева и прибывшія съ Ея Величествомъ принцессы Королевской фамиліи, и здѣсь послѣдовало душевное взаим-

Como, 1 *września*.

Król Würtembergski, przybył tu dzisiaj pod nazwiskiem Hrabiego Teck, wraz z licznym orszakiem, i zajął mieszkanie w willi Sepolina, jednéj z najpiękniejszych nad jeziorem. Monarcha zamyśla tam przepędzić większą część jesieni.

Raguza, 21 *sierpnia*.

Trzęsienia ziemi wznawiają się i zaczynają napełniać obawą tutejszą ludność. Dnia 16 sierpnia, po 4-éj z południa, dało się uczuć tak mocne uderzenie, iż go można policzyć do najsilniejszych, jakie się wydarzyły od 14-go września 1843 roku. Trzęsienie to trwało 8 sekund. Na kilka minut przed trzęsieniem, morze wzniosło się nad zwykły swój poziom i zalało całą drogę, z Gravoss prowadzącą. Uderzenia powtarzały się: 17 sierpnia po 3-éj i po 9-éj z południa, 18-go o 3 éj, 19 go o 4-éj rano i 20-go o 6 éj wieczorem. Ostatnie trwało 2—3 sekund; morze przytém znacznie opadło i stało spokojnie. W ogóle podniesienie się morza miało tylko miejsce przy trzęsieniu 16 sierpnia.

Francya.

Paryż, 10 *września*.

O przybyciu Królowéj Angielskiéj do zamku Eu, dzienniki: *Journal des Débats* i *Galignani's Messenger* donoszą następujące szczegóły: „Onegdaj, d. 8-go, o godz. 7-éj rano, wystrzały z dział, z bateryi w Treport, ogłosiły zbliżanie się dostojnych gości. Ranek był prześliczny, i cała ludność z Eu i Treport, zebrała się nad brzegiem. W pół godziny później, przybyło z zamku Eu 12 krolewskich szarabanów, (char-à-banc); w pierwszym z nich znajdowali się: Król, Królowa, Xiężna Orleans, Xiążę i Xiężna Salerno, Xiążę Joinville, Xiążę i Xiężna Klementyna Sax-Koburg, i Xiężna Aumale. W téj saméj prawie chwili, jacht Królowéj Wiktoryi zarzucił kotwicę o ½ mili ang. od brzegu. Ponieważ woda była bardzo płytka, musiano przeto, dla przewiezienia na brzeg dostojnych gości, użyć prostéj zwyczajnéj łodzi, ozdobionéj wielką trojkolorową chorągwią, na któréj sam Król, w towarzystwie Xiążąt: Joinville i Sasko Koburgskiego, oraz P. Guizota, udał się ku jachtowi Królowéj. Królowa oczekiwała go stojąc na pokładzie, i rzuciła się w objęcia starego przyjaciela swojego ojca. Wylądowanie nastąpiło śród huku dział i radosnych okrzyków zgromadzonéj ludności. W miejscu wylądowania znajdowała się Królowa Francuzów i przybyłe z nią Xiężniczki familii Królewskiéj. Tu nastąpiły serdeczne wzajemne powitania. Królowa Francuzów ucałowała po kilka razy policzki Królowéj Wiktoryi, i przedstawiła jéj swoję synowę, Xiężnę Aumale; poczém całe dostojne towarzystwo wsiadło do szarabanu, który je odwiózł do zamku. Na dziedzińcu stały w szyku bojowym różne oddziały wojsk, które następnie ceremoniałnym mar-

---

оба министра, не смотря на всю свою ненависть, питаемую къ франкамъ и всему тому, что отъ нихъ происходитъ, были однакоже предусмотрительны и изворотливы до того, что не вдругъ начали сопротивляться введеннымъ уже европейскимъ новостямъ. Они поддерживали силу Гюльхенскаго гатти-шерифа; молодыхъ Турковъ, получившихъ образованіе въ Европѣ, распредѣлили по соотвѣтственнымъ ихъ способностямъ должностямъ; и даже дѣятельно начали вводить или приготовлять другія полезныя преобразованія; такъ какъ по естественному порядку вещей, почти не возможно предпринимать улучшенія по одной, части не улучшая вмѣстѣ и другихъ; и такъ напримѣръ, учреждая народныя училища для образованія способныхъ офицеровъ, они должны были непремѣнно обратить вниманіе и на другія заведенія народнаго воспитанія, преобразованіе коихъ въ послѣднее время, принадлежатъ къ лучшихъ дѣламъ Риза-Паши. Слѣдовательно разсматривая съ сей точки политическія его дѣйствія, хотя часто помраченныя корыстолюбіемъ и видами личной гордости, нельзя однакоже отказать имъ въ высшемъ и благороднѣйшемъ значеніи и истинно патріотической цѣли, каковою было возстановленіе прежняго величія и могущества Оттоманской державы. Можетъ-ли Турція когда либо достигнуть сей цѣли? Были-ли или могли-ли быть избранныя Риза Пашею мѣры полезны и дѣйствительны для сего, и скорѣе не противны-ли сему, то есть, въ столь истощенной и малолюдной странѣ многочисленныя и постоянныя войска, отни-

sto chciwością i widokami osobistéj dumy skażoną, nie można jéj odjąć wyższego i szlachetniejszego powodu i prawdziwie patryotycznego celu, jakim było przywrócenie dawnéj świetności i potęgi państwa Osmanów. Czy Turcya jest, lub czy może bydź w stanie, aby cel ten kiedykolwiek i rzeczywiście osiągnąć? Czy obrane przez Rizę-Baszę sposoby, były, albo bydź mogły, rzeczywiście ku temu pomocne, a nie raczéj wbrew jemu przeciwne: to jest, czy w tak zubożonym i wyludnionym kraju, liczne i stałe wojsko, odrywając tyle rąk od roli, i dla swojego utrzymania wymagając powiększenia podatków i pochłaniając większą część dochodów państwa któreby może korzystniéj dały się użyć na podniesienie rolnictwa i przemysłu;— czy w takim kraju, takie wojsko, nie jest raczéj ciężarem jego niż siłą? — są to pytania innego rodzaju, które tém chętniéj zostawiamy na stronie, iż objawiające się w ostatnich czasach po różnych stronach Turcyi poruszenia, wynikłe częścią z powodu powiększonych podatków, częścią z nowego sposobu rekrutowania żołnierzy, dają na nie dostateczną odpowiedź. Tu chcieliśmy tylko skreślić charakterystykę zarządu Rizy-Baszy, i okazać w prawdziwém świetle powody i cele polityczněj działalności jego, którą w obecnéj chwili potwarz, albo nienawiść tryumfujących jego nieprzyjaciół, nad miarę sprawiedliwości oczernia. Że jednak ciż sami nieprzyjaciele uznają i szanować muszą zaprowadzone przezeń reformy, najlepszym tego dowodem jest, iż ogłaszając wojsku zmianę jego wodza, dodać musiano w końcu, dla uspokojenia umysłów, iż w organizacyi wojskowéj, któréj on jest twórcą, nic nie jest i nie będzie zmienioném. Podobnież rzecz się ma z reformami

ное привѣтствіе. Французская Королева нѣсколько разъ поцѣловала Королеву Викторію и представила Ея Величеству свою невѣстку, принцессу Омальскую. За симъ всѣ высочайшія особы сѣли въ Шарабаны и отправились въ замокъ. На замковомъ дворѣ стояли въ боевомъ порядкѣ разные военные отряды, которые за симъ проходили церемоніальнымъ маршемъ мимо Короля и англійской Королевы. Вступивъ въ замокъ, Король ввелъ прежде высокихъ своихъ посѣтителей въ „Галлерею Викторіи," построенную въ память перваго посѣщенія Ея Величества, и состоящую изъ картинъ, изображающихъ главныя происшествія, случившіяся во время пребыванія Королевы Викторіи въ замкѣ Э въ 1843 году, и во время прошлогодняго путешествія Короля Людовика Филиппа въ Англію. На одномъ концѣ галлереи помѣщены портреты Королевы Викторіи, принца Альберта и Королевы бельгійской; а на другомъ Короля и Королевы французскихъ, работы Винтергальтера. На правой сторонѣ находятся картины, относящіяся ко времени пребыванія Королевы Викторіи въ Э, а на лѣвой, къ путешествію Короля въ Виндсоръ. Подъ портретомъ Королевы Викторіи стоитъ, подаренная французскому Королю, драгоцѣнная ваза, на которой изображенъ св. Георгій, поражающій змія. Въ этой галлереѣ помѣщены также бюсты Королевы Викторіи, принца Альберта, герцога Кентскаго и его супруги. Неготовыя еще картины замѣщены рисунками, исполненными по приказанію Короля, Гг ми Винтергальтеромъ, Куде, Госсомъ, Ало, Доза и Симономъ Форомъ, въ теченіи двухъ дней. Королева Викторія осматривая сію галлерею изъявляла живѣйшую радость, какъ по поводу оказаннаго этимъ Ея Величеству почитанія и радушія, такъ равно и по совершенству картинъ. Послѣ завтрака въ большой замковой залѣ, послѣдовала прогулка по парку, а вечеромъ представлена была въ театрѣ піеса *Ричардъ Львиное сердце*. Сверхъ г-на Гизо, присутствовали также министры: Сальванди и Дюмонъ. Теперешнее посѣщеніе Королевы Викторіи въ замкѣ Э, послѣдовало, какъ увѣряютъ, совершенно по собственному внушенію ея сердца. Ея Величество, еще до выѣзда изъ Германіи, писала лично къ Королю Филиппу, что она не минетъ береговъ Франціи и посѣтитъ его въ Э, чѣмъ представитъ ему новый знакъ дружественныхъ своихъ чувствованій.

— Изъ *Journal des Débats*: „Въ Толозѣ приняли французскихъ принцевъ съ живѣйшимъ восторгомъ. Горцы приходили со своихъ высотъ, чтобы видѣть и привѣтствовать принцевъ, а молодые люди знатнѣйшихъ фамилій исполнили передъ нами народный танецъ."

— Въ военномъ министерствѣ занимаются проектомъ возстановленія укрѣпленій вокругъ Гиннингена. Равно и Дюнкирхенская гавань имѣетъ быть снова укрѣплена.

мал столькорукъ у земледѣлія, и для своего содержанія требуя усиленія налоговъ и поглощая значительнѣйшую часть государственныхъ доходовъ, которые, быть можетъ, полезнѣе было бы употребить для распространенія земледѣлія и промышленности,— въ такой странѣ сіи войска не обременяютъ-ли скорѣе чѣмъ придаютъ ей силы?—Это вопросы другаго рода, которые тѣмъ охотнѣе оставляемъ мы, что возникающія въ послѣднее время, по разнымъ странамъ Турціи, движенія, частію по поводу усиленныхъ налоговъ, частію по причинѣ новой системы набора рекрутъ, представляютъ на оные достаточный отвѣтъ. Мы желаемъ только составить характеристику управленія Риза-Паши, и представить въ истинномъ свѣтѣ поводы и цѣли политическихъ его дѣйствій, на которыя въ настоящее время злоба, или ненависть торжествующихъ его враговъ, выше мѣры клевещетъ. Не смотря на то, эти же самые враги его находятся въ необходимости почитать введенныя имъ преобразованія; лучшимъ доказательствомъ сего служитъ то, что, объявляя по арміи о перемѣнѣ вождя, они вынуждены были присовокупить въ концѣ, для успокоенія умовъ, что по части военнаго устройства, ничто не измѣняется нынѣ и впредь не будетъ измѣнено. То же самое происходитъ и съ преобразованіями финансовой части, введенными Мусса-Савфети-Пашею, который самъ, какъ извѣстно, раздѣляетъ участь своего товарища.

(*Окончаніе впредь*).

szem przeciągały przed Królem i Królową Angielską. Wszedłszy do zamku, Król zaprowadził naprzód dostojnych swoich gości do „Galeryi Wiktoryi", wybudowanéj na pamiątkę piérwszych jéj odwiedzin, i składającéj się z obrazów, przedstawiających główne sceny z pobytu Królowéj Wiktoryi w Eu 1843 roku, i z zeszłoroczneéj podróży Króla Ludwika Filipa do Anglii. Na jednym końcu galeryi znajdują się portrety Królowéj Wiktoryi, Xięcia Alberta i Królowéj Belgijskiéj, na drugim, Króla i Królowéj Francuzów: wszystkie malowane przez Winterhaltera. Na prawo są sceny z pobytu Królowéj w Eu, na lewo, z podróży Króla do Windsor. Pod portretem Królowéj Angielskiéj stoi wspaniały wazon, na którym przedstawiona jest walka świętego Jerzego; podarunek dany przez nią Królowi Francuzów. Również umieszczone są w galeryi darowana Królowi popiersia: Królowéj Wiktoryi, Xięcia Alberta, Xięcia Kent i jego małżonki. Królowa Wiktorya, przy oglądaniu téj galeryi, okazywała najżywszą radość, tak z powodu okazanéj przez to dla niéj czci i uprzejmości, jako też z doskonałości obrazów. Po śniadaniu w wielkiéj sali zamkowéj, nastąpiła przechadzka po parku, a wieczorem przedstawienie w teatrze sztuki *Ryszard Lwie Serce*. Prócz P. Guizot, byli także obecnymi Ministrowie: Salvandy i Dumon. Teraźniejsze odwiedziny Królowéj Wiktoryi w zamku Eu, nastąpiły, jak zapewniają, całkiem z własnéj pobudki jéj serca. Sama albowiem, przed wyjazdem z Niemiec, napisała do Króla Filipa, że nie ominie brzegów Francyi, bez odwiedzenia go w Eu aby mu dać przez to nowy dowód przyjacielskich swych uczuć.

— Z *Journal des Débats*: „Xiążęta Francuzcy przyjmowani byli w Tolozie z największym zapałem. Górale schodzili ze swoich gór, dla widzenia i powitania Xiążąt, a młodzi ludzie, należący do znakomitych rodzin, wykonali dla nich taniec narodowy.

— W ministerstwie wojny zajmują się planem przywrócenia fortyfikacyi na około Hüningen. Port Dunkierki ma też być na nowo obwarowany.

---

skarbu, zaprowadzonemi przez Mussa-Sawfeti-Baszę, który sam, jak już wiadomo, los swego towarzysza podziela.

(*Dokończenie nastąpi*).

— Разные пункты парижскихъ укрѣпленій имѣютъ быть соединены между собою посредствомъ телеграфической линіи, долженствующей примыкать къ Тюльери и дому военнаго министерства.

— 1-го Сентября, происходило открытіе 13-го собранія ученаго французскаго конгресса въ Реймсѣ, въ большой исторической галлереѣ архіепископскаго дома. Конгрессъ этотъ состоитъ слишкомъ изъ 600 членовъ, прибывшихъ изъ разныхъ французскихъ департаментовъ, въ числѣ коихъ много находится ученыхъ иностранцевъ изъ Германіи, Бельгіи и Англіи.

— Г. Сальванди назначилъ коммиссію, состоящую изъ пяти членовъ, которая должна обдумать мѣры, для соотвѣтственнаго преподаванія пѣнія въ королевскихъ гимназіяхъ.

— Въ Тулонѣ поговариваютъ, что скоро отправлено будетъ нѣсколько легкихъ военныхъ судовъ въ Мадагаскаръ, съ тою цѣлію, чтобы отмстить понесенное тамъ пораженіе соединенными англійскими и французскими кораблями.

— Здѣсь продолжается постоянно прекраснѣйшая погода, не смотря на то, что при сѣверо-восточномъ вѣтрѣ воздухъ довольно холоденъ. Сборъ хлѣба съ полей благополучно оконченъ, и виноградъ созрѣваетъ.

— Церковное движеніе въ Германіи, обращаетъ здѣсь на себя большое вниманіе. Правительство рѣшилось со всею энергіею сопротивляться всякой новости, какую бы ни вознамѣрились ввести во Францію. Префекты получили строжайшее предписаніе тотчасъ доносить министерству и епископамъ о всякомъ происшествіи въ этомъ отношеніи.

11 *Сентября.*

Здѣсь получено извѣстіе изъ Э отъ 9 Сентября. Сего числа, въ половинѣ двѣнадцатаго поутру, Король, Королева, Королева Викторія, принцъ Альбертъ принцесса Аделаида, принцъ Жуэнвильскій, принцъ Августъ Саксенъ-Кобургъ Гота, герцогиня Омальская, герцогъ Салернскій съ супругою, министры, генералы и вся свита, поѣхали прогуливаться въ близъ-лежащую рощу, и возвратились въ исходѣ втораго часа. Часу въ шестомъ, Королева выѣхала изъ Э, а Король французскій провожалъ августѣйшую посѣтительницу до гавани Трепортъ, и даже до яхты „Викторія и Альбертъ". Кромѣ Короля сопровождали Е. В. на яхту: принцъ Жуэнвильскій, принцъ Августъ Кобургскій и министры — Гизо и Сальванди; пробывъ три четверти часа на яхтѣ, всѣ возвратились въ Трепортъ. Въ 8 часовъ, Королевская фамилія находилась уже въ замкѣ Э. Принцъ Жуэнвильскій отправился сегодня въ Сенъ-Клу, а Г. Гизо поѣхалъ обратно въ Парижъ.

— Принцъ Жуэнвильскій, въ сопровожденіи министра публичныхъ работъ, осматривалъ на дняхъ близъ Брайтона строеніе для разбиванія морскихъ волнъ. Опыты, произведенные симъ снарядомъ во время бурь, доказали пользу онаго. Посему положено соорудить подобныя строенія въ Ла Сіота, на берегу Средиземнаго моря, и въ Трепортѣ.

— Желѣзная дорога изъ Парижа къ бельгійской границѣ съ вѣтвями изъ Лилля въ Кале и Дюнкирхенъ, отдана сегодня обществу Ротшильда на 38 лѣтъ, съ условіемъ, если это опредѣленіе удостоится Королевскаго утвержденія. Желѣзная дорога изъ Фамну въ Гацбрукъ осталась за обществомъ О'Нелья, на 37 лѣтъ и 316 дней.

— Не смотря на закрытіе игорныхъ домовъ, доходъ, съ картъ приноситъ значительную сумму. Доходъ сей, составлявшій въ 1830-мъ году 500,000 фр., простирается нынѣ до 1,500,000 франк. Карточный фабрикантъ Рено, платившій прежде 15,000 фр. въ казну, вноситъ теперь 500,000 фр.

— Донесенія, полученныя итъ 9 ти избирательныхъ коллегій, въ коихъ произведены будутъ новые выборы, по случаю назначенія ихъ членовъ перами, не весьма благопріятны. Въ министерствѣ внутреннихъ дѣлъ опасаются даже, что въ трехъ коллегіяхъ не удержатся министерскіе кандидаты. Въ такомъ случаѣ, правительство, безъ сомнѣнія, откажется отъ предположеннаго распущенія палатъ въ нынѣшнемъ году.

— Изъ Альжира сообщаютъ, что 23 Августа, Кабилы Джигельскаго округа, въ числѣ 1,500 чел. напали внезапно, въ 6 часовъ утра, на такое мѣсто, гарнизонъ коего былъ весьма обезсиленъ болѣзнями. Не смотря на то, Французы, не исключая и больныхъ, взялись мужественно за оружіе и непріятель отраженъ

— Różne punkta fortyfikacyi Paryzkich mają być z sobą połączone za pomocą telegrafu elektrycznego, który przytykać ma do Tuileryów i pałacu ministerstwa wojny.

— D. 1 września nastąpiło otwarcie 13 go zgromadzenia kongresu naukowego francuzkiego w Rheims, w wielkiéj historycznéj galeryi arcybiskupiego pałacu, pod przewodnictwem Arcybiskupa. Przeszło 600 członków z różnych departamentów francuzkich, między którymi wielu uczonych cudzoziemców z Niemiec, Belgii i Anglii, składają to zgromadzenie.

— P. Salvandy mianował z pięciu członków złożoną kommissyę, która ma się zająć obmyśleniem najstosowniejszych środków do zaprowadzenia nauki śpiewu w kollegiach królewskich.

— W Tulonie głoszą, że wkrótce wysłanych zostanie kilka lekkich wojennych okrętów do Madagaskaru, aby się pomścić poniesionéj tam klęski przez połączone angielskie i francuzkie okręty.

— Panuje tu ciągle najpiękniejsza pogoda, lubo temperatura, przy północno-wschodnim wietrze, jest chłodna. Płony polne są szczęśliwie sprzątnięte i winogrona dobrze dojrzewają.

— Kościelna agitacya w Niemczech zwraca tu na siebie bardzo wielką uwagę. Rząd postanowił jak najspręższéj opierać się wszelkiéj nowości, jakąby w téj mierze we Francyi zaprowadzić chciano. Prefekci otrzymali surowy rozkaz, aby jak najśpieszniéj zawiadamiali Ministerstwo i Biskupów o wszelkich tego rodzaju wypadkach.

Dnia 11 *września.*

Otrzymano tu wiadomości z Eu, datowano 9-go września. Dnia tego, o wpół do dwunastéj rano, Król, Królowa, Królowa Wiktorya, Xiążę Albert, Xiężna Adelaida, Xiążę Joinville, Xiążę August Sax-Koburg-Gotha, Xiężna Aumale, Xiążę Salerno z małżonką, Ministrowie, Jenerałowie, i cały orszak Monarchów, udali się powozami na przejażdżkę do pobliskiego lasu, i powrócili dopiéro około godz. 2 éj. O godz. 6-éj Królowa Wiktorya opuściła Eu. Król Francuzów odprowadził dostojnych gości do Treport, i towarzyszył im aż do jachtu *Wiktorya i Albert.* Oprócz Króla Francuzów, udali się także na pokład rzeczonego statku: Xiążę Joinville, Xiążę August Koburgski i Ministrowie: Guizot i Salvandy. Cały ten orszak, zabawiwszy trzy kwadranse na statku Królowéj, powrócił do Treport. O godz. 8-éj rodzina Królewska znajdowała się już w Eu. Xiążę Joinville odjechał dziś z Eu do St Cloud, a P. Guizot wrócił do Paryża.

— Xiążę Joinville, w towarzystwie Ministra robót publicznych, oglądał temi dniami, w pobliżu Brighton, aparat, przeznaczony do rozbijania bałwanów pływającéj morskich. Użytek jego okazał się podczas ostatnich burz. W skutku tego postanowiono zaprowadzić podobneż apparata w la Ciotta na morzu Śrzodziemném i na kanale w Treport.

— Budowa drogi żelaznéj z Paryża do granicy Belgijskiéj, z odnogami z Lille do Calais i Dunkierki, ustąpioną dziś została towarzystwu Rothschilda na 38 lat, z warunkiem, jeżeli zyska potwierdzenie Królewskie. Droga żelazna z Fampoux do Hazebrouck ustąpioną została towarzystwu O'Neil na lat 37 i dni 316.

— Pomimo, że domy gry są zamknięte, jednakże stempel od kart przynosi znaczne dochody; podatek ten, wynoszący w 1830 roku 200,000 fr. doszedł teraz do 1,800,000 fr. Fabrykant kart Renault, płacący dawniéj 15,000 podatku, płaci teraz 50,000.

— Doniesienia z dziewięciu kollegiów wyborczych, które muszą przystąpić do nowych wyborów, z powodu, iż ich deputowani zostali Parami, nie są bardzo pomyślne. W ministerstwie spraw wewnętrznych obawiają się pewnego prawie upadku kandydatów ministeryalnych w trzech kollegijach. W takim razie rząd zaniecha pewno zamiaru rozwiązania Izb w roku bieżącym.

— Z Algieru donoszą, że dnia 23 sierp., Kabylowie powiatu Dżydżelli uderzyli w 1,500 ludzi o godz. 6-éj rano niespodzianie na miasto Budżią, którego załoga, jak wiadomo to dzieli, była bardzo osłabiona przez choroby. Pomimo to Francuzi, nie wyjmując chorych, wzięli się mężnie do broni, i napastnicy z wielką stratą odparci zostali. Bitwa trwała 3 godziny.

былъ съ большимъ урономъ. Сраженіе продолжалось три часа.

— Число альжирскаго народонаселенія было весьма преувеличено; по альжирскому Монитору оно простирается только до 2,500,000 человѣкъ.

— Капитанъ Морванъ открылъ неизвѣстный еще островъ, близъ острова Кларенса, который назвалъ, по имени своей дочери, островомъ Клары.

— Носятся слухи, что г. Парижъ будетъ снабженъ хлѣбомъ, на шесть мѣсяцевъ.

— Графа Росси ожидаютъ въ Парижъ изъ Рима въ первыхъ числахъ Октября. Вчера получены въ министерствѣ иностранныхъ дѣлъ депеши отъ этого посланника.

— Въ числѣ знатнѣйшихъ иностранцевъ находящихся въ Парижѣ, находится извѣстный операторъ и профессоръ Дифенбахъ, а равно величайшій изъ современныхъ испанскихъ поэтовъ Г. Зорилла.

— Академія изящныхъ художествъ назначила первую большую премію за рѣзную работу г ну Гильому, ученику Г. Прадье. Представленный имъ барельефъ изображаетъ Тезея въ ту минуту, когда онъ находитъ подъ скалою мечь и сандаліи своего отца.

12 Сентября.

Въ одномъ изъ здѣшнихъ журналовъ удивляются, что будущій регентъ Франціи всегда находится въ отсутствіи, когда Королева Викторія посѣщаетъ Короля Французовъ. Два года тому, герцогъ находился въ Бретани, во время пребыванія Королевы въ замкѣ Э, потомъ не сопровождалъ Короля въ Англію, а теперь поѣхалъ въ Испанію.

— Въ *Gazette du Midi* пишутъ, что Донъ-Карлосъ получилъ отъ правительства позволеніе жить въ Марсели, впредь до полученія имъ паспорта въ Италію.

— Маршалъ Бюжо прибылъ 6 с. м. въ Альжиръ на пароходѣ *Cameleon*, вышелъ на берегъ въ Сеттѣ и 7 числа отправился въ Монпелье, откуда поѣдетъ въ Сентъ-Аманъ, къ военному министру.

— Въ Марсельскомъ журналѣ *Sempahore* пишутъ, что Марокскій посланникъ, Могамедъ Бенъ Серюръ, не поѣдетъ въ Парижъ, но съ первымъ пакетботомъ отправится въ Египетъ.

— Въ Бюллетенѣ законовъ обнародованъ трактатъ, заключенный 21-го Іюня 1845 года между Франціею и Пруссіею о взаимной выдачѣ преступниковъ.

— Эволюціонная флотилія, которая недавно вошла въ тулонскую гавань, снова выходитъ въ море, и сначала отправится въ Розасъ, къ берегамъ Испаніи, потомъ въ Магонъ, а оттуда въ Альжиръ, откуда возвратится въ Тулонъ.

— Эволюціонная эскадра, вышедшая 6-го Сентября изъ Тулона, подъ командою контръ-адмирала Дешена, состоитъ изъ 7 линѣйныхъ кораблей, одного пароходнаго фрегата и 5,000 чел. экипажа.

— 7-го Сентября началось въ Дюнкирхенѣ торжество открытія памятника, воздвигнутаго Жану Барту, хотя принцъ Жуэнвильскій и не могъ при этомъ присутствовать, будучи задержанъ въ замкѣ Э посѣщеніемъ Королевы англійской.

— Письма изъ Калькуты отъ 7-го Іюля, сообщаютъ, что чрезъ этотъ городъ проѣхалъ, слѣдуя въ Макао маркизъ де-Феррьеръ, секретарь миссіи, который везетъ обратно въ Китай ратификацію трактата, заключеннаго между Франціею и Небесною имперіею.

Англія.

Лондонъ, 9 Сентября.

Вчера только получено здѣсь извѣстіе о неожиданномъ посѣщеніи Королевою Викторіею Короля Французовъ въ замкѣ Э. Въ нѣкоторыхъ журналахъ утверждаютъ, будто Королева намѣрена быть въ Парижѣ; но въ журналѣ *Times* опровергаютъ этотъ слухъ, а въ сегоднишнемъ бюллетенѣ пишутъ, что Ея Величество будетъ присутствовать 13 числа въ тайномъ совѣтѣ въ Осборнгоузѣ. Парижскій корреспондентъ журнала *Globe* увѣдомляетъ, что Королева Викторія обѣщала герцогинѣ Немурской пріѣхать въ слѣдующемъ году въ Парижъ; въ семъ же году Королева проведетъ короткое время на островѣ Вайтѣ, а потомъ поѣдетъ въ Гаддегоузъ, помѣстье лорда Абердина въ Шотландіи.

— Говорятъ, что герцогъ Георгъ Кембриджскій будетъ назначенъ губернаторомъ Новой Шотландіи, и главнокомандующимъ тамошними войсками. Такимъ

— Liczba mieszkańców Algieryi była bardzo przesadzoną; według *Monitora Algierskiego* wynosi ona tylko 2,500,000 dusz

— Kapitan Morvan odkrył wyspę nieznaną, leżącą w bliskości wyspy Clarence, którą od imienia swéj córki nazwał wyspą Klary.

— Słychać, że miasto Paryż ma być zaopatrzone w zboże i mąkę na sześć miesięcy.

— Hr. Rossi spodziewany jest w Paryżu, z powrotem z Rzymu, piérwszych dni Października. Wczoraj przy były depesze od tego Posła do ministerstwa Spraw zagranicznych.

— Pomiędzy znakomitymi cudzoziemcami, bawiącymi w Paryżu, znajduje się sławny chirurg i professor Diefenbach, tudzież największy z tegoczesnych poetów hiszpańskich P. Zorrilla.

— Akademia sztuk pięknych przyznała piérwszą wielką nagrodę w sztuce rzeźbiarskiéj, P. Guillaume, uczniowi P. Pradier. Wykonana przezeń płaskorzeźba wystawia Tezeusza, znajdującego pod skałą miecz i sandały swego ojca.

Dnia 12 września.

Jeden z tutejszych dzienników zwraca uwagę, iż przyszły Rejent Francyi zawsze jest nieobecny, ile razy Królowa Wiktorya widuje się z Królem Francuzów. Przed dwóma laty Xiążę znajdował się w Bretanii, kiedy Królowa przybyła do Eu; następnie nie towarzyszył Królowi do Anglii, teraz zaś pojechał do Hiszpanii.

— Według *Gazette du Midi*, Don Carlos miał otrzymać od rządu pozwolenie zostania dopóty w Marsylii, dopóki mu nie będą nadesłane paszporta do Włoch.

— Marszałek Bugeaud przybył 6 go b. m., parostatkiem *Cameleon*, z Algieru; wylądował w Cette, i 7-go udał się do Montpellier, skąd następnie pojedzie do Ministra wojny, do St. Amand.

— Według dziennika Marsylskiego *Sémpahore*, Poseł Marokkański, Mohammed-Ben Serrur, nie pojedzie do Paryża, lecz najpiérwszym statkiem pocztowym uda się do Egiptu.

— W biulletynie praw ogłoszono układ, zawarty 21-go czerwca 1845 r., między Francyą i Prussami, względem wzajemnego wydawania przestępców.

— Flota ewolucyjna która niedawno do Tulonu wpłynęła, w tych dniach wychodzi znowu na morze; uda się naprzód do Rosas przy brzegach Hiszpanii, następnie do Mahon, a stamtąd do Algieru, skąd wróci do Tulonu.

— Eskadra ewolucyjna, która wyszła 6-go września z Tulonu, pod rozkazami Kontr-Admirała Deschenes, składa się z 7-miu okrętów linijowych, 1 parowéj fregaty, i liczy 5,000 osady.

— W Dunkiercе, 7-go września, rozpoczęto uroczystość odkrycia posągu Jana-Barta, mimo nieobecności Xięcia Joinville, którego zatrzymały w Eu odwiedziny Królowéj angielskiéj.

— Listy z Kalkuty z d. 6 lipca, donoszą o przejeździe przez to miasto do Makao Margrabi de Ferrière, Sekretarza Poselstwa, który odwozi do Chin ratyfikacyą traktatu zawartego między Francyą a Niebieskiém Cesarstwem.

Anglia.

Londyn, 9 września.

Wczoraj dopiéro nadeszła tu wiadomość o niespodziewanych odwiedzinach, oddanych przez Królowę Wiktoryą Królowi Francuzów w Eu. Niektóre dzienniki utrzymują, że Królowa będzie także w Paryżu; *Times* jednak zaprzecza téj pogłosce, a dzisiejszy biulletyn dworski zawiadamia, iż Królowa będzie osobiście przewodniczyła posiedzeniu Rady Tajnéj w Osbornehouse, 13 go b. m. Korrespondent Paryzki dziennika *Globe* donosi, że Królowa przyrzekła odwiedzić na rok przyszły w Paryżu Xiężnę Nemours; tego zaś roku, po krótkim pobycie na wyspie Wight, Monarchini pojedzie do Haddehouse, majętności Lorda Aberdeen w Szkocyi.

— Xiążę Jerzy Cambridge ma być mianowany Gubernatorem Nowéj-Szkocyi, oraz dowódzcą wojsk tamecznych. Tym sposobem połączy w sobie najwyższy cywilny i woj-

образомъ гражданское и военное управленіе колоніи ввѣрено будетъ одному лицу; до сихъ же поръ оно было раздѣлено между лордомъ Фальклендомъ и генераломъ Диксономъ.

— Сообразно обѣщанію министра внутреннихъ дѣлъ, сэръ Грагама, послѣдовало уже образованіе воспитательной ирландской коммисіи; она состоитъ изъ четырехъ католиковъ, въ томъ числѣ изъ двухъ Архіепископовъ и двухъ членовъ церкви диссидентовъ, и пяти членовъ англиканской церкви.

— 26 Августа прибылъ въ Мальту, на пароходѣ *Hibernia*, адмиралъ сэръ Вильямъ Паркеръ, вновь назначенный начальникомъ поста на Средиземномъ морѣ.

10 Сентября.

Адмиралтейство обнародовало телеграфическую депешу, съ извѣстіемъ о прибытіи Королевы Викторіи, сегодня, въ 12-ть часовъ по полудни, въ Портсмутскую гавань.

— Третьяго дня, дѣлали опыты на воздушной желѣзной дорогѣ, устроенной по правиламъ Г. Самуда, на разстояніи 5 англійскихъ миль, между Дартмутомъ и Эпсомъ; опыты производились цѣпью состоящею изъ шести вагоновъ и оказались успѣшными. Транспортъ, котораго тяжесть простиралась до 40 тоннъ, въ одинъ часъ проходилъ разстояніе въ 48 англ. мил.; быстрота эта однако же въ нѣкоторыхъ мѣстахъ доходила до 65 англ. миль въ часъ. Въ непродолжительномъ времени будутъ дѣлать опыты на дорогѣ, построенной по системѣ Пильброва, которая, заключая въ себѣ всѣ выгоды системы Самуда, освобождена отъ ея недостатковъ. Знатоки дѣла утверждаютъ, что система атмосферныхъ дорогъ вскорѣ получитъ перевѣсъ надъ паровыми.

Германія.

Баварія.

9-го Сентября, князь Меттернихъ прибылъ съ супругою и своею свитою въ Ашшафенбургъ, а на другой день, пробывъ нѣсколько часовъ у Короля, отправился въ дальнѣйшій путь.

— Въ одной изъ германскихъ газетъ сообщаютъ, что начали поговаривать объ основаніи сѣверо-германскаго таможеннаго союза, между Ганноверомъ, Ольденбургомъ, Мекленбургомъ и Ганзеатическими городами.

— Военный агентъ, Яковъ Леффманъ Коченъ, основалъ въ Ганноверѣ институтъ, имѣющій цѣлію—отклонить тамошнихъ Евреевъ отъ торговли; и потому вспомоществованіе доставляется онымъ такимъ только Евреямъ, кои посвящаютъ себя ремесламъ или искусствамъ. Король институту сему присвоимъ право государственнаго учрежденія и другія преимущества.

Испанія.

Мадритъ, 3 Сентября.

Въ испанской оффиціальной газетѣ помѣщенъ списокъ 43-хъ ново-назначенныхъ сенаторовъ, въ числѣ коихъ находится отецъ генерала Нарваэза, который недавно возведенъ въ званіе графа Кагнада.

— По послѣднимъ извѣстіямъ, кортесы должны собраться къ 10-му числу Октября.

— Г. Тьера ожидаютъ здѣсь завтрашняго числа.

— Въ журналахъ *Espectador* и *Esperanza* соглашаются на счетъ скораго бракосочетанія Королевы съ графомъ Монтемолиномъ.

5 Сентября.

Сегодня, въ 10 часовъ по полудни, вспыхнуло здѣсь революціонное покушеніе, которое однако вскорѣ войсками было подавлено; причемъ только одинъ офицеръ лишился жизни.

— Королеву ожидаютъ обратно въ Мадритъ къ 14-му Сентября.

skowy zarząd osady, rozdzielony teraz między Lorda Falkland i Jenerała Dickson.

— Stosownie do zobowiązania się Ministra spraw wewnętrznych, Sir J. Graham, została złożona komissya edukacyjna Irlandzka. Składa się ona ze czterech Katolików, w téj liczbie dwóch Arcybiskupów, z dwóch członków Kościoła Dyssydentskiego i pięciu członków Kościoła Anglikańskiego.

— Dnia 26 z m. przybył do Malty, na statku *Hibernia*, nowy dowódzca stacyi na morzu Śródziemném, Admirał Sir William Parker.

Dnia 10 września.

Admiralicya ogłosiła telegraficzną depeszę, donoszącą o przybyciu Królowéj Wiktoryi, dziś o godz. 12 éj w południe, pod Spithead, u wejścia do portu Portsmoutskiego.

— Dnia onegdajszego, na kolei żelaznéj atmosferycznéj, założonéj według zasad P. Samuda, między Dartmouth i Epsom, na przestrzeni 5 mil angiel, odbywano próby jazdy, konwojem z 6 wagonów złożonym. Próby te wypadły pomyślnie. Konwój wiozący 30 do 40 beczek, ubiegał w stosunku 48 mil ang. na godzinę; szybkość ta jednak w niektórych miejscach dochodziła do 65 mil ang. Wkrótce mają się także odbyć próby według systematu Pilbrowa, który posiadając wszelkie korzyści systematu Samuda, wolny jest od jego niedogodności. Znający się na rzeczy twierdzą, że systemat atmosferyczny wkrótce odniesie zupełną przewagę nad dotychczasowym systematem dróg żelaznych.

Niemcy.

Z Bawaryi.

Dnia 9-go września, Xiążę Metternich przybył z małżonką i orszakiem do Aschafenburga. Następnego dnia, Xiążę, po kilkogodzinném posłuchaniu u Króla, puścił się w dalszą podróż.

— Jedna z gazet Niemieckich donosi, iż jest mowa o utworzeniu północno-niemieckiego Związku Celnego, pomiędzy Hanowerem, Oldenburgiem, Meklemburgiem i miastami Hanzeatyckiemi.

— Ajent wojenny, Jakób Leffman Cohen, założył w Hanowerze instytut, który ma na celu odwieść tamecznych Żydów od handlu, i dla tego wsparcia udzielane są tylko takim Żydom, którzy się rzemiosłom lub sztukom poświęcają. Król Hannowerski nadał temu instytutowi prawa korporacyjne i inne swobody.

Hiszpania.

Madryt, 3 września.

Gazeta Rządowa ogłosiła liczbę 43 nowo mianowanych Senatorów, między którymi znajduje się ojciec Jenerała Narvaes, który niedawno otrzymał tytuł Hr. Cagnada.

— Według najnowszych wiadomości, kortezy mają się zgromadzić 10-go Października.

— P. Thiers spodziewany tu jest jutro.

— Dzienniki *Espectador* i *Esperanza* zgadzają się w doniesieniach o bliskiém małżeństwie Królowéj z Hrabią Montemolin.

Dnia 5 września.

Dziś o godz. 10-éj w wieczór wybuchł tu zamach rewolucyjny, ale przez wojsko przytłumiony został; tylko jeden oficer utracił życie.

— Królowa spodziewana jest z powrótem w Madrycie na dzień 14 września.

ВИЛЬНА, въ Тип. Ө. Гликсберга—Печ. позвол. 18 го Сентября 1845 г. Испр. долж. Ценз. и Кав. *А. Мухинъ*.